

Uitleg en verkondiging vanuit Exodus 14:30 – 15:2, 20,21, Jesaja 25:6-9, 26:1-4 en Kolossenzen 3:12-17 (Viering 85-jarig jubileum Protestants Kerkkoor)
(ds. Simon Dingemanse, 29 oktober 2023, Oude Jeroenskerk Noordwijk)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
Afgelopen donderdagavond was ik in de Muze waar Stef Bos optrad met zijn mooie luisterliedjes...hij begon met een nieuw lied en het refrein van dat lied bestond onder andere uit deze twee regels: 'ik zal zingen zolang ik ademhaal, ik zal zingen zolang ik blijf bestaan'...

'Ik zal zingen zolang ik ademhaal'...sommige mensen houden niet van zingen en dat is jammer, want zingen heeft alles met je bestaan te maken, ook al kun je misschien geen toon houden...Denk maar aan je adem: zonder adem ben je nergens, zonder adem heb je geen leven...Maar zonder adem ben je ook je stem kwijt, zonder adem heb je geen lied...

In het tweede scheppingsverhaal in Genesis blaast de Enige de mens de adem in...om te leven, maar ook om te zingen...daarom wil ik om te beginnen tegen u en jou zeggen – juist nu we met het kerkkoor zijn 85-jarige bestaan vieren -: Blijf zingen!...Op de fiets, in de badkamer, met je kinderen en kleinkinderen...in het open veld met de vogels...en in de kerk natuurlijk...'ik zal zingen in de kerk zolang ik ademhaal, ik zal zingen in de kerk zolang ik blijf bestaan'...

En we zijn dankbaar dat het kerkkoor onder de deskundige muzikale leiding van Jaco en Regina van Leeuwen ons regelmatig ondersteunt bij dat zingen en dat het kerkkoor de coronatijd zo goed doorstaan heeft door goed bestuur en trouw van de leden...85 jaar is een indrukwekkend jubileum...op naar de honderd, zou ik zeggen...

Zingen heeft ook iets verheffends...met zingen verhef je je stem...en je zoekt de juiste toonhoogte... en meerstemmig zingen, zoals het koor kan doen, is ook een symbool van onderlinge samenwerking, waarbij verschillende toonhoogtes samen klinken in harmonie...en als er dan dissonanten in zitten, wordt het spannend en op een gegeven moment lossen die dan weer op...ze wordt samen zingen ook een symbool van vrede...ach, wat hebben we dat nodig, broodnodig vandaag de dag: vrede...sjaloom....

Maar vrede, sjaloom, kan niet bestaan zonder gerechtigheid en vrijheid...het is wel treffend dat als er in de bijbel gezongen wordt – even los van de psalmen, het liedboek in de bijbel – dat als er in de bijbel gezongen wordt, dat dat dan vaak te maken heeft met bevrijding of het verlangen naar bevrijding...en dat het dan gaat om bevrijding uit onrecht...

Als Mozes na de doortocht door de Rietzee – de doortocht die mogelijk werd doordat de Enige met zijn Adem de zee droog blies – als Mozes na die doortocht een lied aanheft, dan is dat een lof- en danklied vol bevrijding...'Ik wil zingen voor de Enige...de Enige is mijn sterkte, mijn beschermer' zingt Mozes...

En nu is het mooie dat dat Hebreeuwse woord voor beschermer nog een andere betekenis heeft, namelijk lied of muziek...'de HEERE is mijn kracht en mijn lied' zo vertaalt de aloude Statenvertaling...of 'mijn zege en mijn muziek is de ENE' zoals de Naardense Bijbel het vertaalt...

God zelf die als een lied, als muziek voor je is...en dan moet je het natuurlijk wel uitzingen als je Gods bevrijdende kracht hebt ervaren...vandaar dat Mozes' zus Mirjam dat lied overneemt: 'Zing voor de Enige, zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp Hij in de zee.'...

Die hele oorlogsmachine die hen achtervolgde en weer in het slavenhuis terug dreigde te halen, werd verzwolgen...gewelddadige onderdrukking komt aan zijn einde...en dat moet wel tot een juichend loflied leiden...maar het is tegelijkertijd goed om te beseffen dat de Joden bij het Pesachfeest, als ze deze bevrijding jaarlijks vieren, bij het vertellen van dit verhaal wat wijn met hun vinger wegspatten...als symbool dat de vreugde nog niet compleet kan zijn...want je mag er niet blij mee zijn dat er zoveel Egyptenaren zijn omgekomen in de Rietzee...

Want bevrijding en vrede betekent niet dat je je verheugt over de dood van je vijanden...vandaar dat de profeet Jesaja vertelt dat als de Enige voor álle volken een feestmaal aanricht op zijn heilige berg, dan er dan gezongen wordt in Juda: 'wij hebben een sterke stad, de Enige biedt ons redding als een wal, als een muur'...

En dan worden arrogante machthebbers naar beneden gehaald en worden de zwakken en armen opgetild...onneembare vestingen worden afgebroken... maar het gaat dan dus ook om het heil dat God voor álle volken geeft...de joden zingen voor de hele wereld over de bevrijding door de Enige, hun God...

En als Paulus, die ooit met Silas tijdens het zingen bevrijd werd van zijn kluisters in de gevangenis in Filippi,...als Paulus de gemeent van Kolosse oproept om te zingen, dan staat die oproep in het verband van allerlei andere raadgevingen: 'kleed je in innig meeleven, in goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld...in vergevingsgezindheid en bovenal in de liefde...laat de vrede van Christus heersen in je hart en wees ook dankbaar...laat Christus' woorden in u wonen en zing voor God met heel uw hart psalmen, hymnen en geestelijke liederen die de Geest – Gods Adem – u vol genade ingeeft'...

Zo staat het lied in de bijbel in nauwe verbondenheid met het goede leven...ach, wat missen we dat goede leven nu in het Midden-Oosten...in Oekraïne...in Jemen, Syrië en op zoveel andere plaatsen...Daar wordt geschreeuwd, gehuild, gejankt...gebrald wellicht ook...maar niet het lied van bevrijding gezongen...

Ik wil u even meenemen naar 1995...naar de toenmalige premier van Israël, Jitschak Rabin...hij was bij een vredesdemonstratie op een zaterdagavond in het najaar...en toen de demonstranten samen het 'lied voor de vrede' begon te zingen, werd in hem een snaar geraakt, waardoor hij het 'lied voor de vrede' begon mee te zingen: 'Zing een lied voor de liefde en niet voor de oorlog,' klonk over het plein...'Zeg niet: de dag zal komen, maar breng die dag' zong Jitschak Rabin mee met alle anderen...

Tenminste, bijna alle anderen...want even daarna werd hij neergeschoten door een volksgenoot die het niet eens was met zijn vredespolitiek en een van de kogels boorde zich dwars door het blad met de liedtekst dat Rabin opgevouwen in zijn borstzak had gestopt...en zo werd zijn adem afgesneden en was dat vredeslied – zijn levenslied van dat moment na zoveel oorlogservaringen – ook zijn laatste lied geworden...zijn doodslied, maar tóch: zijn levenslied...

Want tijdens zijn begrafenis werd het weer voorgelezen van dat met bloed doordrenkte papier dat in zijn borstzak had gezeten...en het werd opnieuw gezongen op het demonstratieplein...die zeer ingrijpende gebeurtenis van toen, die ik nu even terughal uit de geschiedenis, confronteert ons allemaal met de kracht en de waarde van het zingen...

Een man als Rabin gaat zingen, meezingen, omdat hij zich is gaan herkennen in het lied voor de vrede...ter wille van zijn volk en de volken...en hij zong het omdat het hem raakte...zo'n lied wil mensen de adem geven om de strijd voor de vrede niet op te geven: dat is de kracht van het lied...

Maar het lied kan onze werkelijkheid niet zomaar ineens veranderen – ook niet de liederen die wij vanmorgen zingen, ook niet het prachtige Gloria van Vivaldi – en zo sloeg de wrede werkelijkheid van het bloedvergieten toe; een mens die haat en moordt smooit dat lied in de kiem...en Rabin kon daardoor nooit meer zingen...nooit meer ademen hier op aarde...maar wat de moordenaar niet kon doden, was zijn lied, want juist dat lied kwam des te sterker terug als verzetslied tegen alle moordenarij...

En zo werd dat lied zelfs een bron van troost voor al die verslagen mensen die rouwden om de dood van hem die dat lied met hen had meegezongen...zo heeft de hele wereld kunnen zien hoe sterk het lied te maken heeft met onze wrede werkelijkheid en hoe het lied hoop kan geven en ons mee kan nemen naar een toekomst van vrede...de vrede die de profeten, waaronder Jesaja, in hun visioenen bezingen...

Het is dan ook niet verbazingwekkend dat zingen gemakkelijk kan overgaan naar huilen...sommigen van u en jullie weten dat uit eigen ervaring, ik ook...zingen heeft immers met de diepte van je leven te maken...met je adem...met de bron waaruit je put...en in de kerk heeft zingen als het goed is ook alles te maken met de Adem met een hoofdletter, de Adem, de Geest van God...

Als het goed is...want je kunt ook vals zingen...en met vals zingen bedoel ik dan niet dat je geen toon kunt houden...dat is voor een koor wel vervelend, maar in de badkamer maakt het niet uit...maar je kunt ook vals zingen, terwijl je wel goed toon kunt houden...namelijk als je met je lied het onrecht verdoezelt of de leugen dient of de vrijheid aantast...de marsliederen van de nazi's toen en de neo-nazi's nu...in het voetbalstadion liederen aanheffen onder massahypnose van discriminatie en jodenhaat is zo vals als de pest...

Er zijn ook liederen die de schijn ophouden... en zo kun je jammer genoeg ook geloofslieder misbruiken...liederen om een liederlijke praktijk te verdonkeremen...

In de tijd van de profeet Amos waren er mensen die in het leven van alledag andere mensen afknepen en uitbuiten en vervolgens vroom psalmen gingen zingen in de tempel...maar dan roept Amos: 'Houd op met dat gebral van je liederen, dat getokkel op je harpen wil ik nooit meer horen. Zorg liever dat het recht zijn loop heeft en gerechtigheid zijn bedding vindt als een nooit opdrogende beek.'

Daarom moet het zingen in de kerk – uit welke traditie van geloofslieder ook: van Huub Oosterhuis tot Opwekking – daarom moet het zingen in de kerk ook iets van een protestlied hebben tegen de stomme afgoden van deze tijd, het verzwegen onrecht en de sprakeloos makende ellende...zingen in de kerk is tweemaal bidden, zoals Luther zei...en bidden is kyrië roepen, verzet aantekenen, loven en danken, allemaal tegelijk...

Ja, zingen is ook tweemaal danken...met a.s. woensdag als dankdag in het vooruitzicht...en de bedoeling is ook dat zingen als tweemaal bidden je inspireert om het goede te doen in je alledaagse leven...

En misschien zouden we van de Afrikaanse kerken kunnen leren dat zingen ook bewegen is...Afrikanen zien met verbijstering dat kerkgangers in Nederland bij ritmische liederen als een zoutzak op hun stoel blijven zitten...

Maar hoe dan ook...ook al zijn wij misschien stijve calvinisten...zingen in de kerk is ook gewoon zingen met plezier...dankbaar voor de adem die je gegeven is...zingen omdat je een open mens wil zijn die zich wil uiten...en dan eer je God volop met je levenslied en bewijs je de wereld een dienst...

Laten we daarom zingen zolang we ademhalen...laten we zingen zolang we bestaan...natuurlijk ook samen met het kerkkoor...Amen.